

Peilbesluit Bommelerwaard

(geconsolideerde versie, geldend vanaf 14-8-2008)

Gegevens van de regeling

Overheidsorganisatie	Waterschap Rivierenland
Officiële naam regeling	Peilbesluit Bommelerwaard
Citeertitel	Peilbesluit Bommelerwaard
Vastgesteld door	algemeen bestuur
Onderwerp	bestuur en recht; bestuur - waterschappen; ruimtelijke ordening - waterkeringen en waterbeheer

Opmerkingen m.b.t. de regeling

Goedkeuring: Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben dit besluit (peilbesluit Bommelerwaard, vastgesteld door het algemeen bestuur op 23 november 2007) goedgekeurd bij besluit van 1 juli 2008, kenmerk 2008-003366.

Bekendmaking: Het besluit tot goedkeuring is gepubliceerd in een advertentie in De Toren, 6 augustus 2008.

Instelling peilen: De peilen worden ingesteld bij de eerstvolgende overgang van zomer- naar winterpeil of andersom. Dit gebeurt na het uitvoeren van eventuele aanpassingen in de waterhuishouding.

Documenten: Het rapport (inclusief bijlagen) kunt u vinden als PDF-bestand onder "bijlagen". De vastgestelde peilen zijn opgenomen in bijlage 13a (peilenplan) en in bijlage 13c (peilenkaart).

: 23-11-2007

: De Toren, 06-08-2008

Wettelijke grondslag(en) of bevoegdheid waarop de regeling is gebaseerd

- [Wet op de waterhuishouding](#), art. 16

Regelgeving die op deze regeling is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving)

Geen

Overzicht van in de tekst verwerkte wijzigingen

Datum inwerkingtr eding	Terugwerkende kracht t/m	Betreft	Datum ondertekening Bron bekendmaking	Kenmerk voorstel
14-8-2008		nieuwe regeling	23-11-2007 De Toren, 06-08-2008	200725001
14-8-2008		Ingetrokken	23-11-2007 De Toren, 06-08-2008	200725001
9-10-1997		nieuwe regeling	3-3-1997 Gelders Dagblad, 01-10-1997; De Gelderlander (ed. Maas en Waal, Rijk van Nijmegen en Nijmegen), 01-10-1997; De Toren, in week 40 van 1997; Brabants Dagblad, 01-10-1997	GT0121-3

Voorstel

Samenvatting

Voor het bemalingsgebied Bommelerwaard is door middel van de GGOR-methode (GGOR= Gewenst Grond- en oppervlaktewaterregime) een ontwerp peilbesluit opgesteld. Uit berekeningen blijkt dat met de huidige oppervlaktewaterpeilen redelijk aan de gestelde eisen ten aanzien van de landbouw wordt voldaan. Voor de functie (bestaande) terristische natuur laten de peilen te wensen over, hetgeen ook geldt voor de aquatische natuur en de waterkwaliteit. Om de situatie te verbeteren wordt een aantal peilaanpassingen voorgesteld.

Uit de diverse berekeningen blijkt dat een optimalisatie van het waterbeheer mogelijk is. Een overzicht van de peilen en de wijzigingen is opgenomen in de tabel in bijlage 1 [[**Toelichting:** Redactionele opmerking: zie bijlage 13a]]. De voorgestelde waterpeilen zijn ook opgenomen in een nieuwe peilenkaart (bijlage 2) [[**Toelichting:** Redactionele opmerking: zie bijlage 13 c]]. Het volledige ontwerp peilbesluit Bommelerwaard is in te zien bij het bestuurssecretariaat of op te vragen bij J. van de Braak van cluster Kennis. De aanpassingen ten behoeve van de landbouw zijn beperkt en zijn relatief eenvoudig uit te voeren. De aanpassingen voor de natuur zijn daarentegen vrij uitgebreid en gecompliceerd, met name in het Munnikenland, Boezem van Brakel en Hurwenensche uiterwaard. Zelfs met ingrijpende maatregelen kan de optimale situatie nog niet worden bereikt. Omdat deze gebieden vanwege de 'ruimte voor de rivier'-projecten (dijkverlegging Munnikenland en zomerdijkverlegging Hurwenensche uiterwaard) wellicht op relatief korte termijn heringericht worden, is de uitvoering van de maatregelen hiervoor ook niet efficiënt. Geadviseerd wordt in de genoemde projecten de (nieuwe) beoogde natuurdoelen te realiseren. De natuur in de Bommelerwaard kan wel worden verbeterd door enkele (nieuwe) natuurgebieden en wielen van de omgeving te isoleren. Voor de Lieskampen worden wel nieuwe peilen voorgesteld en deze kunnen met de huidige middelen worden gerealiseerd. De gebieden van de Drielse wetering kunnen ook worden geïsoleerd. Verder wordt een aantal peilgebieden samengevoegd om robuustere eenheden te krijgen. Voor het stedelijk gebied worden de huidige praktijkpeilen voorgesteld. Voor het nieuwe bedrijventerrein De Wildeman nabij Zaltbommel is een afzonderlijk peil voorgesteld.

Indien het ontwerp peilbesluit wordt vastgesteld moet er een aantal maatregelen worden uitgevoerd. Dit betreft het plaatsen van 4 stuwen (waarvan 2 met vlotterinlaat) en een aantal pen- of gronddammen en het verwijderen van een aantal stuwen en pompen. De maatregelen voor het Munnikenland, de Boezem van Brakel en de Hurwenensche uiterwaard zijn vooralsnog niet verder uitgewerkt vanwege de 'ruimte voor de rivier'-projecten. Wellicht dat hiervoor op termijn (na 2009) maatregelen moeten worden genomen. De kosten voor de uitvoering van de maatregelen worden geraamd op € 200.000,-- (inclusief BTW). Voor monitoring worden de kosten geraamd op € 10.000,-- (inclusief BTW).

Na de ter inzage legging zijn circa 35 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen (samengevat in het inspraakverslag: bijlage 4) geven aanleiding om voor peilgebied 177 een 5 cm lager zomer- en winterpeil voor te stellen. Voor de overige peilgebieden wijzigen de voorgestelde peilen niet.

Inleiding

In de Provinciale Verordening Waterhuishouding Gelderland is aangegeven dat peilbesluiten minimaal 1 maal in de 10 jaar dienen te worden herzien. Het peilbesluit van het beheergebied Bommelerwaard dateert van 1995 en is daarom aan herziening toe. Het doel van een peilbesluit is de belanghebbenden duidelijkheid te bieden ten aanzien van de te handhaven waterpeilen. Dit betreft een inspanningsverplichting waarvoor dus geldt dat de waterschappen er binnen redelijke grenzen alles aan moeten doen wat nodig is om de vastgestelde peilen te handhaven. Voor een deel van het gebied betreffen de voorgestelde peilen zogenoemde streefpeilen omdat dat handhaving daarvan niet goed mogelijk is. Tijdelijke afwijkingen als gevolg van extreme weersomstandigheden of calamiteiten worden als onvermijdelijk beschouwd. Het peilbesluit dient tenminste een peilbesluitkaart (1:25.000) te bevatten waarop de begrenzing van de beheerseenheden en de in te stellen waterpeilen staan vermeld. Daarnaast bevat het peilbesluit een toelichting maar daarin de onderbouwing van de voorgestelde waterpeilen en de wijze waarop tot de waterpeilen is gekomen. Daarnaast bevat de toelichting handvatten voor het peilbeheer.

Inhoud

Bij de herziening van het peilbesluit van de Bommelerwaard is gebruik gemaakt van de GGOR-methode. GGOR staat voor Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime. De methode heeft als doel via een transparant proces tot een integrale afweging van zowel grond- als oppervlaktewaterpeilen te komen. Aangezien de actuele grondwaterstanden niet beschikbaar zijn, is eerst een grondwatermodel ontwikkeld. De aldus verkregen grondwaterstanden (GHG, GLG en GVG) zijn vervolgens door middel van het waternoodinstrumentarium vergeleken met de optimale situatie. Om tot een kwalificatie te komen is per hectare de mate van doelrealisatie bepaald (later opgeschaald naar doelrealisatie per peilgebied). De doelrealisatie geeft aan: de mate waarin het grond- en oppervlaktewaterregime tegemoet komt aan de eisen van de functies (op het land). Landelijk is afgesproken dat als de doelrealisatie (op peilgebiedsniveau) tussen de 90-100% ligt de situatie optimaal is. Als de doelrealisatie tussen de 75-90% ligt is de situatie aanvaardbaar (gemiddeld wat te nat en/of te droog). En als de doelrealisatie onder de 75% ligt dan is de situatie niet aanvaardbaar, hetgeen betekent dat getracht moet worden om de doelrealisatie te verbeteren door maatregelen in het waterbeheer. Naast de landfunctie is ook de doelrealisatie voor aquatische natuur bepaald. Door de beperkte beschikbaarheid van gegevens is dit met name gebaseerd op de waterkwaliteit en informatie over waterdiepte en breedte. Voor de hen/sed-gebieden binnen de Bommelerwaard is gebruik gemaakt van het uitvoeringsprogramma 'Waardevolle Waternatuur in Rivierenland', waarin beschreven is hoe de huidige situatie zich verhoudt tot het streefbeeld. Ook zijn er op basis van de waterbalans en een expertbeoordeling inschattingen gemaakt van de waterkwaliteit in het oppervlaktewatersysteem en de gewenste wijzigingen daarin.

Uit de berekeningen (over een periode van 8 jaar) blijkt dat voor de landbouw op peilgebiedsniveau bijna overal aan de gewenste doelrealisatie wordt voldaan (doelrealisatie hoger dan 75%). Lokaal is er wel sprake van aanzienlijke natschade maar tegelijkertijd is er ook droogteschade (met name vanwege de peilfluctuaties in de rivier). Aanpassing van de peilen leidt dan niet tot verbetering van de doelrealisatie in het peilgebied. Voor de natuur blijkt met name de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand te laag te zijn, waardoor de gewenste natuur niet volledig tot ontwikkeling komt. Voor wat betreft de aquatische natuur blijken de morfologische aspecten (breedte/diepte) niet aan het streefbeeld (KRW-type R6; langzaam stromende middenloop van riviersysteem) te voldoen. Voor de hen/sed-gebieden kan worden gesteld dat daar waar de streefbeeld niet worden gehaald dat met name veroorzaakt wordt door beschaduwing, begroeiing en inrichting. Aanpassingen van de waterpeilen heeft geen directe invloed op het behalen van het streefbeeld. Voor de waterkwaliteit zijn enkele berekening uitgevoerd voor stikstof, fosfaat en chloride. Conclusie is dat er geen duidelijk verschil is tussen de samenstelling van het inlaatwater en polderwater. De stikstofconcentraties wijken wel iets af. De stikstofconcentratie van het inlaatwater is gemiddeld hoger dan het polderwater, maar in het voorjaar komen in het polderwater tijdelijk duidelijk hogere waarden voor. In het stedelijk gebied zijn geen problemen gesignaleerd waarvoor peilaanpassingen nodig zijn.

Met behulp van het instrumentarium zijn drie scenario's doorgerekend om de doelrealisatie (lees peilbeheer) te verbeteren, te weten: optimalisatie watersysteem, verbetering natuur en OGOR- natuur (Optimaal Grond- en Oppervlaktewater Regime). In de gebieden waar schade is berekend, zijn in diverse stappen de oppervlaktewaterpeilen aangepast en is bepaald wat de effecten waren op de diverse grondgebruikfuncties maar ook op het watersysteem. Uit de berekeningen blijkt dat met peilaanpassingen lokaal verbetering te realiseren zijn. Door peilgebieden samen te voegen of juist op te splitsen kan het waterbeheer worden geoptimaliseerd. Voor een aantal natuurgebieden kan het waterpeil relatief eenvoudig worden aangepast (Lieskampen en enkele HEN/SED-wateren). In andere gebieden vraagt de natuur echter forse inspanningen om de optimale situatie te kunnen voldoen. Dit geldt voor de gebieden Munnikenland, Boezem van Brakel en Hurwenensche uiterwaard.

In het scenario OGOR-natuur waarin de waterpeilen ten behoeve van de natuur fors zijn verhoogd blijkt dat er rondom deze gebieden aanzienlijke landbouwschade optreedt, terwijl de optimale situatie voor de natuur nog niet wordt gerealiseerd. Oorzaken zijn onder andere gebrek aan kwel ter plaatsen en/of water van voldoende kwaliteit. Uit de berekeningen blijkt dat er aanzienlijke inrichtings- en beheersmaatregelen nodig zijn om een voor natuur optimale situatie te krijgen, waarbij dan ook aanzienlijke natschade voor de landbouw wordt berekend. Om beter te kunnen beoordelen of dergelijke maatregelen daadwerkelijk gewenst zijn, dient voor de gebieden Munnikenland, Boezem van Brakel en Hurwenensche uiterwaard extra onderzoek te worden uitgevoerd. Bij voorkeur in een gebiedsgericht project, waarbij de natuurdoelen nauwkeurig in beeld worden gebracht en een gedetailleerde kosten/baten-analyse kan worden uitgevoerd. Dit is nodig om voldoende draagvlak in de streek te krijgen. Dit geldt zeker voor de gebieden Munnikenland, Boezem van Brakel en Hurwenensche uiterwaard omdat voor deze gebieden 'ruimte voor de rivier'-projecten in voorbereiding zijn (dijkverlegging Munnikenland en Hurwenensche uiterwaard), waarbij de kans groot is dat hierbij grote delen van het gebied op relatief korte termijn heringericht gaan worden. Een heroverweging van de toekomstige gewenste functies is dan ook reëel. Het afstemmen en realiseren van de waterpeilen op de nieuwe functies dient in het kader van de 'ruimte voor de rivier'-projecten te worden meegenomen. In dit peilbesluit zijn de maatregelen voor het Munnikenland, de Boezem van Brakel en de Hurwenensche uiterwaard derhalve vooralsnog niet verder uitgewerkt.

Uit de berekeningen van het waternoodinstrumentarium blijkt verder dat de peilmaatregelen op de aquatische natuur en de waterkwaliteit maar een beperkt effect hebben. Wel worden door het isoleren van enkele wielen de hen/sed-waarden dichter bij het streefbeeld gebracht.

Naast de gebiedsgerichte uitwerking van de drie genoemde gebieden zal op verzoek van de provincie ook nog een uiterst GGOR-scenario worden doorgerekend om voor alle natuurgebieden de hoogst haalbare natuurwaarden te bepalen. Dit zal worden gebruikt voor het opstellen van de GGOR-kaart voor het waterbeheerplan waarmee de lange termijn doelstellingen inzichtelijk worden gemaakt.

Financiële consequenties

Indien het ontwerp peilbesluit wordt vastgesteld zullen er een aantal maatregelen plaats dienen te vinden, waarvoor in 2008 de kosten worden verwacht. De (netto) kosten voor uitvoeringsmaatregelen worden geraamd op € 200.000,-- (inclusief BTW).

In de begroting 2008 zijn deze investeringen (volledig in 2008) opgenomen.

Naast de kosten voor uitvoering van maatregelen zijn er ook kosten voor monitoring te verwachten, circa 10.000,-- om de effecten van de peilmaatregelen inzichtelijk te krijgen. In de (exploitatie)begroting 2008 is hier rekening mee gehouden.

Het project wordt in de projectenadministratie opgenomen onder nummer 4112 "Uitvoering peilbesluit Bommelerwaard".

Beheerproduct: 12410 Bouw en verwerving actieve waterbeheersing

Werkplan: Peilbesluit Bommelerwaard

Projectnummer: 4112

Opdrachtgever: G. Maclean

Projectleider en budgethouder: R. van Gelder

Inspraakreacties

Na instemming met het concept-ontwerp peilbesluit door het college van dijkgraaf en heemraden in de vergadering van 22 mei 2007 is de verdere officiële procedure gevolgd. Dit betekent dat er in lokale dag- en weekbladen advertenties zijn geplaatst, dat de

betrokken instanties zijn geïnformeerd en dat het ontwerp peilbesluit ter inzage is gelegd van 2 juli 2007 tot 10 augustus 2007. Eveneens is op 11 juli een voorlichtingsavond georganiseerd. Naar aanleiding daarvan zijn er circa 35 zienswijzen ingediend.

De zienswijzen die zowel schriftelijk als mondeling en/of telefonisch zijn binnen gekomen, zijn in het inspraakverslag (bijlage 4) samengevat weergegeven, evenals een reactie en een advies. In bijlage 3 zijn de peilgebieden aangemerkt waarvoor een zienswijze is ingediend. De zienswijzen geven aanleiding om van 1 peilgebied de voorgestelde peilen aan te passen. Voor peilgebied 177 wordt voorgesteld de peilen te wijzigen in:

zomer NAP +0.20 m (voorstel was NAP +0,25 m);

winter NAP +0.00 m (voorstel was NAP +0,05 m).

Voor de overige peilgebieden wijzigen de voorgestelde peilen niet.

Deze aanpassingen hebben geen consequenties voor de te nemen maatregelen.

Advies van Ondernemingsraad/GO

-

Wijze van communiceren

Het peilbesluit is in de planfase breed gecommuniceerd. Intern is gewerkt met een projectgroep en extern met met een klankbordgroep waarin vertegenwoordigers van de gemeenten, provincies, en diverse belangenorganisaties zitting hadden. Na instemming door het college van dijkgraaf en heemraden van 22 mei 2007 is de verdere officiële procedure gevolgd. Het ontwerp peilbesluit Bommelerwaard is zes weken ter inzage gelegd op het kantoor van het waterschap en op de gemeentehuizen van de betreffende gemeenten. Belanghebbenden zijn in de gelegenheid gesteld op hierop te reageren. Tijdens de ter inzage legging is er tevens een voorlichtingsavond gehouden.

Na goedkeuring door het Algemeen Bestuur wordt het peilbesluit ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland aangeboden. Tevens ontvangen degenen die een zienswijze hebben ingediend en de reeds betrokken instanties het besluit en het inspraakverslag, alsmede een reactie op de ingezonden zienswijzen. Gedurende zes weken is er gelegenheid voor administratief beroep bij Gedeputeerde Staten.

Advies van bestuurlijke commissie(s) en eventuele reactie

Advies/voorstel om te besluiten

- In te stemmen met de waterpeilen zoals die op de peilbesluitkaart en in het ontwerp peilbesluit Bommelerwaard zijn voorgesteld, inclusief de gewijzigde voorstellen naar aanleiding van de ter inzage legging.
- In te stemmen met de uit te voeren maatregelen om de gewenste peilen te kunnen handhaven.
- Een krediet van € 200.000,-- beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de maatregelen om de genoemde waterpeilen te kunnen handhaven en € 10.000,-- voor de monitoring van de effecten.
- Het peilbesluit na vaststelling ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland aan te bieden.

Besluit

Agenda punt:

Registratie nr.: 200725001

Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland

gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden d.d. 15 oktober 2007;

gelet op het advies van de commissie Watersysteem d.d. 6 november 2007;

gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor Waterschap Rivierenland;

besluit:

In te stemmen met de waterpeilen zoals die op de peilbesluitkaart en in het ontwerp peilbesluit Bommelerwaard zijn voorgesteld, inclusief de gewijzigde voorstellen naar aanleiding van de ter inzage legging.

In te stemmen met de uit te voeren maatregelen om de gewenste peilen te kunnen handhaven.

Een krediet van € 200.000,-- beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de maatregelen om de genoemde waterpeilen te kunnen handhaven en € 10.000,-- voor de monitoring van de effecten.

Het peilbesluit na vaststelling ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland aan te bieden.

aldus besloten in de vergadering d.d. 23 november 2008

het algemeen bestuur voornoemd,

de secretaris-directeur, drs. H.C. Jongmans

de voorzitter, ir. G.N. Kok.